

**ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ *ALYSSUM BORZAEANUM* NYAR. НА
ТЕРИТОРІЇ ПІВОСТРОВА КІНБУРНЬСЬКА КОСА**

The phytosociological characteristic of sozophyte Alyssum borzaeanum Nyar., wick included in the Annex of the Bern Convention (1978) and Red Data Book of Ukraine are present. On territory of the Kinburn Spit peninsula community of species belong to class of Koelerio-Corynephoretea Klika in Klika et Novák 1941.

Alyssum borzaeanum E.I. Nyarady є рідкісним ендемічним видом включеним до Додатку Бернської конвенції та Червоної книги України, а тому його дослідження є дуже необхідним та актуальним, так, як питання збереження біорізноманіття входить до глобальних екологічних проблем людства. Бурачок Борзи – це дрібний напівчагарничок 0,1–0,3 м. заввишки. Зростає у відкритих розріджених ценозах на сухих, бідних приморських пісках та черепашниках, кам'янистих відслоненнях з зниженою ценотичною конкуренцією. Поширений у Європі (Румунія, Греція, Болгарія, Україна) та Передкавказзі. В Україні зростає у Причорномор'ї та Криму. У Причорномор'ї відома з півострова Кінбурнська коса, острова Тендра та вказувалась для Жебріянського приморського пасма (Дунайський біосферний заповідник) (Ільїнська, Дідух, 2009; Ільїнська та ін., 2007).

Матеріали і методи дослідження. Стаття базується на матеріалах досліджень проведених на території РЛП «Кінбурнська коса» в 2007–2014 роках. Дослідження включали виявлення ценопопуляцій виду, характеристику екологічних та фітоценотичних умов. Всього було виконано 8 геоботанічних описів за методологічними принципами флористичної класифікації рослинності Браун-Бланке.

Результати дослідження. На Кінбурнській косі представлено лише одне оселище *A. borzaeanum* площею близько 3 га. Воно розташоване в середній частині Покровської коси (проти колишнього рибколгоспу «Рибаківка») на прилеглий до літорального валу ділянці пісків. Проведений еколого-ценотичний аналіз дозволив визначити фітоценотичну приуроченість *A. borzaeanum*. Угрупування відносяться до класу *Koelerio-Corynephoretea* Klika in Klika et Novák 1941, порядку *Festucetalia vaginatae* Soó 1957, союзу *Festucion beckeri* Vicherek 1972 та асоціації *Centaureo odessanae – Festucetum beckeri* Vicherek 1972 (Соломаха, 2008).

Угрупування асоціації характерні для псамофітних степів, зростають у розріджених ценозах на сухих, бідних пісках. Описи проводилися на пологому схилі літорального валу (білі дюни) та розташованих за ним приморських пісках (сірі дюни). Угрупування асоціації флористично небагате, в ньому налічується в середньому – 15 видів. Загальне проективне покриття складає в середньому 30 %. В рослинному покриві домінують *Carex colchica* J. Gay та *A. borzaeanum*, який займає в угрупованні від 5 % до 25 % території. Також значну участь в рослинному покриві відіграє мохово-лишайник ярус, в якому домінують *Cladonia foliacea* (Huds.) Schaeg та *Tortula ruralis* (Hedw.) Crome.

Основу угруповань *A. borzaeanum* на Кінбурнській косі складають види класів *Ammophyletea*, а саме: *Leymus sabulosus* (Bieb.) Tzvel., *Centaurea odessana* Prod., *Eryngium maritimum* L. та *Koelerio-Corynephoretea* Klika in Klika et Novák 1941 (*Linaria dulcis* Klokov, *Seseli tenderiense* Klokov, *Secale sylvestre* Host, *Euphorbia seguireana* Neck).

Також тут зустрічаються *Tragopogon borysthenicus* Artemcz. (Європейський Червоний список), який представлений лише в одному описі та *Eryngium maritimum* L. (Червоний список Миколаївської області) (має високу постійність та займає територію в описах майже, як і *A. borzaeanum*). В спектрі життєвих форм серед рослин даного класу переважають багаторічні трави. За кратністю плодоношень полікарпики переважають над монокарпиками. За відношенням до освітлення переважають геліофіти, зволоження – мезофіти.